

1. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi swoistą formę nadzoru sądu państwowego nad sądem polubownym, od wyroku sądu wydanego w wyniku rozpoznania skargi przysługują środki na zasadach ogólnych, nie wyłączając kasacji.

2. Możliwość wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi [...] dla uczestników postępowania arbitrażowego szczególny środek zaskarżenia wyroku wydanego w tym postępowaniu, a orzeczenie sądu państwowego kończące postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego definitywnie zakończy postępowanie przed sądem państwowym. Tylko więc temu orzeczeniu przypisać można cechę „kończącego postępowania w sprawie” [...]. Dlatego też cechy takiej przyznać nie można postanowieniu co do stwierdzenia wykonalności sądu polubownego.

**Postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 31 maja 2000 r.
I CKN 182/2000**

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Stanisław Dąbrowski

SSN Kazimierz Zawada

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2000 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku Joanny H. Z. z udziałem uczestniczki postępowania Wiesławy K. o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego, na skutek kasacji uczestniczki postępowania od postanowienia Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 30 kwietnia 1999 r., postanawia odrzucić kasację.

Uzasadnienie

Zaskarżonym przez uczestniczkę postępowania Wiesławę K. postanowieniem z dnia 30 kwietnia 1999r. Sąd Apelacyjny w W. oddalił jej zażalenie na postanowienie Sądu Wojewódzkiego z dnia 7 października 1998 r., stwierdzające wykonalność wyroku Sądu Polubownego z dnia 17 stycznia 1996 r., którym zasądzono od niej na rzecz Joanny H. Z. kwotę 36 198, 20 zł.

W kasacji wymieniona uczestniczka postępowania domaga się uchylenia orzeczenia Sądu Apelacyjnego wraz z postanowieniem Sądu pierwszej instancji i oddalenia wniosku, ewentualnie uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności podlega rozważeniu kwestia dopuszczalności kasacji od postanowienia co do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego przez sąd państwowy, wydawanego stosownie do art. 711 § 2 i § 3 k.p.c. Kwestia ta była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, który w orzeczeniu z dnia 22 września 1999 r. I CKN 654/99 (OSNC 2000, nr 3, poz. 61) zajął w tej mierze stanowisko negatywne.

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał w szczególności, że Księga trzecia części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego dotycząca sądu polubownego nie zawiera regulacji co do dopuszczalności kasacji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podjęty jednak został problem dopuszczalności kasacji w wypadku braku pełnego unormowania dopuszczalności środków odwoławczych w ramach któregośkolwiek z sądowych postępowań cywilnych, w tym między innymi w postępowaniu delibacyjnym czy postępowaniu związanym z wydawaniem orzeczeń przez sądy polubowne. Jednolicie w wyniku tych rozważań przyjęte zostało stanowisko, że w postępowaniach tych – przy braku wyłączenia dopuszczalności kasacji przez przepis szczególny – odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy procesowe regulujące instytucję kasacji, w tym art. 392 k.p.c. w zw. art. 13 § 2 k.p.c. (por. m. in. postanowienia z dnia 22 stycznia 1997 r. – I CKN 48/96 – OSNC z 1997 r. z. 8, poz. 107, z dnia 18 września 1998 r. – III CKN 309/98 – OSNC z 1999 r. z. 8, poz. 54, z dnia 9 lutego 1999 r. – I CKN 887/98 – nie publ.). Przy takim założeniu odpowiedź na pytanie o dopuszczalność kasacji uzależniona jest od stwierdzenia, czy określone orzeczenie – w sprawie rozważanej jest nim postanowienie sądu drugiej instancji oddalające

zażalenie na postanowienie stwierdzające wykonalność wyroku sądu polubownego – jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 392 § 1 k.p.c. Podjęcie tej kwestii wymaga krótkiego jedynie przypomnienia, że zawarte w powołanym przepisie określenie „w sprawie” świadczy o ustawowym zamierzeniu zacieśnienia kręgu postanowień zaskarżalnych kasacją do orzeczeń kończących postępowanie jako pewną całość poddaną osądowi (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1996 r. – I CKN 7/96 – OSNC z 1997 r. z. 3, poz. 31).

Sąd Najwyższy podkreślił dalej, że wyrok sądu polubownego ma moc prawną na równi z wyrokiem sądu państwowego po stwierdzeniu jego wykonalności przez sąd państwowy (art. 711 § 2 k.p.c.). Bez wątplenia więc postanowienie o stwierdzeniu wykonalności ma istotne znaczenie, skoro jest nieodzownym warunkiem uzyskania mocy prawnej przez orzeczenie sądu polubownego. Ten, niebagatelny przecież argument, nie jest jednak wystarczający dla przesądzenia, że postanowienie takie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 392 § 1 k.p.c. Oceny charakteru tego orzeczenia nie można bowiem dokonywać w oderwaniu od istotnych, a charakterystycznych dla tego właśnie postępowania unormowań procesowych.

Specyficzną cechą wyroku sądu polubownego jest zaś możliwość wniesienia skargi o jego uchylenie (art. 712 k.p.c.); skarga ta, zmierzając do uchylenia wyroku sądu polubownego, ma zmienić stan powstały w wyniku wydania tego wyroku. Uprawnienie do wniesienia skargi przysługuje stronom postępowania polubownego, a żądanie uchylenia wyroku może dotyczyć jego całości lub części; z punktu widzenia formalnej dopuszczalności skargi obojętne jest, czy uprzednio doszło do stwierdzenia wykonalności wyroku. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi swoistą formę nadzoru sądu państwowego nad sądem polubownym, od wyroku sądu wydanego w wyniku rozpoznania skargi przysługują środki odwoławcze na zasadach ogólnych, nie wyłączając kasacji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 1997 r. – I CKN 205/97 i z dnia 27 maja 1998 r. – I CKN 709/97, nie publ.). Jednocześnie zaakcentować należy, że w katalogu podstaw skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego mieści się „uchybień praworządności lub zasadom współżycia społecznego” (art. 712 § 1 pkt 3 k.p.c.), a więc podstawa ściśle odpowiadająca przesłance negatywnej stwierdzenia wykonalności takiego wyroku (w tym wypadku jedynej – art. 711 § 3 k.p.c.). **Możliwość wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi więc dla uczestników postępowania arbitrażowego szczególny środek zaskarżenia wyroku wydanego w tym postępowaniu, a**

orzeczenie sądu państwowego kończące postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego definitywnie zakończy postępowanie przed sądem państwowym. Tylko więc temu orzeczeniu przypisać można cechę „kończącego postępowania w sprawie” (por. uzasadnienie cyt. wyżej postanowienia z dnia 22 stycznia 1997 r., I CKN 48/96). Dlatego też cechy takiej przyznać nie można postanowieniu co do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego.

Wobec takiego stanu rzeczy należało przyjąć, że kasacja uczestniczki postępowania jako niedopuszczalna podlegała odrzuceniu, stąd też orzeczono jak w sentencji (art. 393⁸ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Źródło: Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego